

УДК 614.083:616.093.75

ОЦІНКА ЯКОСТІ ЖИТТЯ ПАЛІАТИВНИХ ПАЦІЄНТІВ ОДЕСЬКОГО ОБЛАСНОГО ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНО ЗНАЧУЩИХ ХВОРОБ ЗА СИСТЕМОЮ EUROQOL-5D-5L

К. М. Слободенюк¹, А. О. Боб¹, Н. О. Єрмакова²

¹*ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»*

²*Комунальне некомерційне підприємство «Одеський обласний центр
соціально значущих хвороб» Одеської обласної ради*

Вивчено якість життя пацієнтів із туберкульозом у поєднанні з ВІЛ/СНІДом на базі паліативного відділення Комунального некомерційного підприємства «Одеський обласний центр соціально значущих хвороб» за системою EuroQol-5D-5L.

ASSESSMENT OF THE LIFE QUALITY OF PALLIATIVE PATIENTS OF THE ODES A REGIONAL CENTER OF SOCIALLY SIGNIFICANT DISEASES BY THE SYSTEM EUROQOL-5D-5L

K. M. Slobodenyuk¹, A. O. Bob¹, N. O. Ermakova²

¹*I. Horbachevsky Ternopil State Medical University*

²*Municipal Nonprofit Institution "Odesa Regional Center for Socially Significant Diseases",
Odesa Regional Council*

The life quality of patients with tuberculosis in combination with HIV/AIDS was studied on the basis of the Palliative Department of the Municipal Non-profit Enterprise "Odesa Regional Center of Socially Significant Diseases" under the system EuroQol-5D-5L.

Вступ. Якість життя (ЯЖ) є характеристикою фізичного, психологічного, емоційного та соціального функціонування хворого, що ґрунтується на суб'єктивному сприйнятті [1]. Вона пов'язана зі здоров'ям, відображає зміни фізичного, емоційного та соціального благополуччя хворого під впливом хвороби. Згідно із рекомендаціями ВООЗ, стан здоров'я оцінюється як з позиції вираження патологічного процесу, так і з точки зору впливу хвороби на соціальну активність пацієнта, його побут та самообслуговування [2]. Дослідження ЯЖ дозволяє вивчити вплив захворювання і лікування на показники ЯЖ хворої людини, оцінюючи всі складові здоров'я – фізичне, психологічне та соціальне функціонування [2].

Головною метою паліативної допомоги (ПД) є комплексний підхід, мета якого забезпечити максимальну ЯЖ пацієнта з невилковим (смертельним) захворюванням і членів його родини шляхом запобігання та

полегшення страждань, завдяки ранньому виявленню і точному діагностуванню (оцінці) проблем, що виникають, та проведенню адекватних лікувальних заходів (при больовому синдромі та інших розладах життєдіяльності), а також полегшення психологічних та духовних проблем [4]. ПД є підтримкою ЯЖ у фінальній стадії, максимальне полегшення фізичних та моральних страждань пацієнта та його близьких, а також збереження людської гідності пацієнта [4]. Для задоволення фізіологічних потреб пацієнта, зменшення фізичних страждань потрібен кваліфікований медсестринський догляд та опіка. Роль медичної сестри полягає у контролі фізичного стану хворого, консультуванні та навчанні пацієнта та його рідних і близьких навичкам догляду. Це дасть можливість покращити ЯЖ паліативного пацієнта.

Оцінці функціонального стану пацієнтів та ступеню їх задоволеності, присвячено недостатньо публікацій [4]. На сьогодні для уніфікації підходів до оцінки ЯЖ

© К. М. Слободенюк, А. О. Боб, Н. О. Єрмакова, 2018

використовують спеціально розроблені опитувальники: SF-36, SF-32, EuroQol EQ-5D-5L (Version for Ukraine 1.0, 2014) [3, 4], останній з яких відображає як фізичні, так і психоемоційні показники якості життя і дозволяє оцінити якість життя незалежно від патології.

68 пацієнтів у паліативному відділенні Комунально-некомерційного підприємства «Одеський обласний центр соціально значущих хвороб» Одеської обласної ради добровільно взяли участь у дослідженні, відповівши на анкетні запитання щодо якості життя, за допомогою опитувальника EuroQol-5D-5L. Було проаналізовано медичні карти амбулаторних хворих та історії хвороби, анамнез захворювання та життя, вік, стать, місце проживання, супутні захворювання, час з моменту встановлення діагнозу.

Основна частина. Центр створений у березні 2018 р. у результаті об'єднання обласної протитуберкульозної служби і центра з профілактики та боротьби зі СНІДом. За системою EuroQol-5D-5L, у відділенні паліативної допомоги, що розташована в Одеській області у місті Білгород-Дністровський, проаналізовано анкети 68 пацієнтів віком 26–71 року, середній вік яких (41,6±1,42) року з травня 2018 до листопада 2018 р. Результати відповідей представлено згідно з рекомендаціями EuroQol-Group, відповідно до яких статус здоров'я оцінювали на основі відповідей за

5 компонентами ЯЖ: рухливості, самообслуговування, активності у повсякденному житті, відчуття болю або дискомфорту, занепокоєння або депресії, кожен з яких був поділений на 5 рівнів залежно від ступеня вираження показника (відсутність проблеми, незначна проблема, помірна проблема, сильна проблема або значна проблема). Хворих було поділено на 2 групи – основну та групу порівняння. Основну групу склали 38 хворих (55,2 %) (16 жінок та 22 чоловіків) з ко-інфекцією (ТБ/СНІД). Основними супутніми захворюваннями у цієї групи були: вірусні гепатити В, С; цукровий діабет, пневмоцистні пневмонії, кандидози. До групи порівняння увійшли 30 хворих (44,8 %) з позалегеновим туберкульозом (11 жінок та 19 чоловіків). Отримана інформована згода всіх хворих на участь в дослідженні та публікації результатів. При проведенні аналізу розраховувались показники зустрічальності у двох групах та стандартна похибка цієї величини (m). Для проведення порівняння розподілення якісних показників використовували критерій с-квадрат, при порівнянні середніх значень кількісних показників – критерій Стьюдента. Для обробки отриманих даних використовували пакет прикладних програм.

Характеристику стану здоров'я обстежених хворих за даними опитувальника EuroQol-5D-5L наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. Характеристика стану здоров'я обстежених хворих за даними опитувальника EuroQol-5D-5L

Компоненти опитувальника	Кількість опитаних (n=68)			
	з ко-інфекцією (ТБ/СНІД) (n=38)		з позалегеновим ТБ (n=30)	
	абс.	%	абс.	%
1	2	3	4	5
Активність – рухомість				
Я не відчуваю труднощів під час прогулянки	13	34,2	8	26,7
Я відчуваю незначні труднощі під час прогулянки	14	36,8	10	33,3
Я відчуваю помірні труднощі під час прогулянки	7	18,4	4	13,3
Я відчуваю значні труднощі під час прогулянки	2	5,3	3	10
Я не в змозі прогулюватись	2	5,3	5	16,7
Догляд за собою				
Я не відчуваю труднощів, щоб помитися та вдягнутися	12	31,6	11	36,6
Я відчуваю незначні труднощі, щоб помитися та вдягнутися	5	13,2	7	23,3
Я відчуваю помірні труднощі, щоб помитися та вдягнутися	11	28,9	3	10
Я відчуваю значні труднощі, щоб помитися та вдягнутися	2	5,3	4	13,4
Я не в змозі самостійно помитися та вдягнутися	8	21	5	16,7
Повсякденна діяльність (робота, хобі, родина)				
Я не відчуваю проблем у повсякденній діяльності	6	15,8	2	6,7
Я відчуваю незначні проблеми в повсякденній діяльності	9	23,7	16	53,3
Я відчуваю помірні проблеми в повсякденній діяльності	8	21	7	23,3
Я відчуваю значні проблеми в повсякденній діяльності	2	5,3	3	10
Я не в змозі займатися повсякденною діяльністю	13	34,2	2	6,7

1	2	3	4	5
Занепокоєння, депресія (туга, смуток)				
Я не відчуваю занепокоєння та депресію	2	5,3	8	26,7
Я відчуваю легке занепокоєння та депресію	5	13,2	7	23,3
Я відчуваю помірне занепокоєння та депресію	8	21	5	16,7
Я відчуваю сильне занепокоєння та депресію	9	23,7	8	26,7
Я відчуваю дуже сильне занепокоєння та депресію	14	36,8	2	6,7

В основній групі 13 пацієнтів не відзначили проблем із пересуванням ($36,6 \pm 2,3$ %), що статистично достовірно більше ($p > 0,05$), ніж у групі порівняння, де тільки 8 пацієнтів ($24,4 \pm 1,9$ %) не висували скарг щодо своєї активності. Кількість пацієнтів, які мали легкі та помірні труднощі із пересуванням, були майже на одному рівні в обох групах. У той же час спостерігали більшу кількість хворих, які мали значні проблеми із пересуванням в групі порівняння – 5 ($18 \pm 3,4$ %), що можливо пов'язано з позалегеневими формами туберкульозу. Аналізуючи дані щодо догляду за собою, ми спостерігаємо більшу кількість пацієнтів, які не мають із цим компонентом проблем в основній групі ($36 \pm 8,4$ %), що пов'язано із більшою можливістю активних рухів у порівняльній групі ($31,3 \pm 6,9$ %). Можливість виконання повсякденної роботи в основній групі була більша за порівняльну ($15,2 \pm 4,1$) та ($6,7 \pm 2,1$) % відповідно), що також свідчить про більшу активність

пацієнтів, що стимулює їх до більш швидкого повернення до повсякденного життя. Аналізуючи психологічний компонент опитувальника, спостерігаємо більшу кількість хворих, які відчувають тривогу та депресію в основній групі – ($80,1 \pm 8,8$ %), порівняно із контрольною групою – ($50 \pm 5,9$ %). Серед опитаних чоловіків та жінок, відчуття тривоги та депресії були вищі у жінок, тільки 14,8 % чоловіків спокійно сприйняли діагноз, а серед жінок цей показник становив лише 2,2 %.

Висновки. Результати дослідження продемонстрували наявність розладів у нервово-психічній та руховій сферах серед обстежених пацієнтів. Отримані результати дозволяють використовувати та розвивати допоміжні методи психокорекції та психосоціологічні втручання, що сприятимуть підвищенню ефективності лікування та покращенню якості життя таких пацієнтів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Боб А. О. Роль медичної сестри у подоланні відчуття самотності в пацієнтів хоспісу / А. О. Боб, Т. В. Томчук // Медсестринство. – 2016. – № 4. – С. 47–49.
2. Іванчук О. В. Вплив медсестринського догляду у подоланні депресивних станів пацієнтів хоспісу / О. В. Іванчук, К. М. Слободенюк, А. О. Боб // Медсестринство. – 2017. – № 4. – С. 12–15.
3. Исследование качества жизни в медицине : учеб. пособ. для вузов / А. А. Новик, Т. И. Ионова, Л. Ю. Шевченко [и др.] // Гэотар-Медиа, 2004. – 304 с.
4. Гойда Н. Г. Соціально-медичні аспекти розвитку паліативної та хоспісної допомоги в Україні в умовах реформування системи охорони здоров'я / Н. Г. Гойда, Ю. І. Губський, А. В. Царенко // Реабілітація та паліативна медицина. – 2015. – № 2. – С. 23–30.

Отримано 27.11.18